

Tantárgy neve: OTKA-Köztérkutatás II.	Tantárgy Neptun kódja: BTKVALVM00-07 Tárgyfelelős intézet: BTK-AFTI Tantárgyelem: szabadon választott (Spec koll.)
Tárgyfelelős: Dr. Dobák Judit	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2 C / 1 épület III em. 309.	Számonkérés módja: gy.j.
Kreditpont:	Munkarend: levelező
Tantárgy feladata és célja: A hallgatók egy intézeti projekt keretében betekintést nyerhetnek egy városantropológiai kutatásba. Az óra keretén belül a bevezető előadásokat követően a hallgatóknak egyéni terepkutatást kell végezni, és abból elemző esszét írni. A szeminárium terephelyszíne: Miskolc Avas-dél lakótelep, Kazincbarcika, Tiszaújváros. A tematikus leírásnál témaköröket olvashatnak, amelyből egyet kiválasztva kell a feladatot elvégezni. (Ha valakinek saját ötletet szeretne kidolgozni, egyeztetés szükséges.) A hallgatók egyénileg és csoportosan is végezhetnek terepmunkát. A kutatás központi fogalma a köztér. Az elsősorban antropológiai, de módszerénél és megközelítésmódjánál fogva interdiszciplináris (vagyis több tudományterületet is érintő) kutatás poszt szocialista városokban vizsgálja a társadalom által tartalommal megtöltött közteret. A vizsgálat az alábbi helyeken történik: Avas-dél lakótelep, Kazincbarcika, Tiszaújváros. A kutatásnak számos kulcsfogalma közül néhány: közterület, a közösen használt tér, a nyilvános tér, térhasználat, a tér és a társadalom kapcsolata, a tér kommunikációja, a térről való kommunikáció, a tér mint kommunikációs fél, a tér szimbolikus tartalmai, a tér történelme, a tér virtuális világban való másodlagos élete, a tér funkciói, a tér használói, tér és egyén – tér és közösség kapcsolata. A tantárgy az alkalmazott antropológia specializációhoz kapcsolódik.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Szeminárium: A hallgatók az alábbi témacsoportból választhatnak maguknak feladatot. 1. Szegregáló terek. A megadott helyszínek egyikén vizsgálatot kell végezni, hogy a tér kialakítása, és a használat lehetséges módjai előhívhatnak-e szegregációs gyakorlatokat. Ezen témán belül készíteni kell az érintett szegregált vagy szegregáló csoportból 2 fővel interjút, amelyben felfejthető, hogy hogyan szegregálhat a tér, előfordultak-e már társadalmi konfliktusok akár egyéni, akár csoportos szinten, valamint a helyiek által érezhető-e a városi közterek csoportonként való bontása. (romák, kisgyerekesek, mozgássérültek, látás- vagy hallássérültek, kutyasok, idősek, fiatalok, stb.) 2. „Smart city” lehetőségei a városban a megadott három terephelyszínen vonatkozásában. A smart city olyan, viszonylag új problémakör, amely magában foglalhatja az „okos város” és a „fenntartható város” koncepciókat. Ebben a témában elsősorban szakmai interjúk elkészítésére van lehetőség, tehát olyan városi gazdálkodással, fejlesztőkkel, vezetőkkel, építészekkel lehet interjút készíteni, amelyekből felfejthető a problémakör. Akit ez a kérdés érdekel, segítek az interjúalanyok kiválasztásában, kapcsolatfelvételben, akár az interjúkészítésben is előre egyeztetett módon. 3. A város(rész) funkciók szerinti bontása. A témacsoporton belül megvizsgáljuk, hogy a jelenlegi várostervezés milyen funkciókat rendelt az adott terekhez, azok hogyan működnek, vannak-e átfedések a funkciók között, valamint mennyire variálhatók aktuális társadalmi, politikai igény szerint a terek funkció szerinti beosztása? (Sportolásra alkalmas terek, rekreációs terek, rendezvényter, játszótérek, kutya-futtatók, stb.) Megvizsgáljuk, hogy az adott funkciót azonosítják-e a városban élők, és a terek használata mennyire tudatos? 4. Ilyen volt-ilyen lett. Régi (1950-től 2000-ig) közteret ábrázoló fotók felkutatása, és a fotó elkészítésének ismételése. A hallgatók családi fotókat felkutatva, ismételt elkészíti a fényképet a mai állapotról. Lehetőleg ugyanolyan szögből, ugyanolyan beállításokat alkalmazva. Három helyszínen: Avas-dél lakótelep, Kazincbarcika vagy Tiszaújváros helyszíneken. Fotókat adatközlőktől is felkutathat a hallgató, de használhatja a Fortepan.hu-n megjelenő képeket, vagy bármely jogtisztán beszerezhető képet. A feladat a két fotó bemutatása, és egy rövid elemzés készítése a fényképkészítés módjáról, a bemutatott köztér változásáról.	

5. „Térképek a fejünkben”: Mentális térképek felvétele és elemzése Tiszaújvárosban, Kazincbarcikán vagy az Avas-dél lakótelepen. A tér észlelése, megélése és a fizikai jellemzői között különbségek lehetnek. Változhat a képünk egy adott térről annak megfelelően, hogy milyen emlékeink, érzéseink, tapasztalatok kötődnek hozzá. Ebben a feladatban egy-egy adatközlővel kell térképet rajzoltatni a kiválasztott helyszínen. A feladat a rajz felvétele és elemzése. (Aki ezt a feladatot választja, adok hozzá megfelelő felkészítést.)

A választott témához a hallgatók folyamatos segítséget kapnak az oktatótól.

A terepmunka időtartama beszámít az óraterhelésbe, így az órán személyes konzultációra nyílik lehetőség.

A felkészítő előadás a hallgatók kérésének megfelelően online módon, a terepmunka, és a beszámoló teljesítése a hallgatókkal egyeztetett időpontban és helyszínen történik.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A kiválasztott témából a hallgató egyéni, írásbeli kutatási beszámolót készít megközelítőleg 10.000 karakter terjedelemben.

A feladatokat egyénileg kell elkészíteni, de csoportban is lehet a megfigyeléseket, interjút készíteni. A dolgozatokat, fotókat a judit.dobak@uni-miskolc.hu emailcímre kell elkészíteni, és rövid beszámoló keretében ismertetni az órán. Írásbeli dolgozat leadási határideje: 2023. december 15.

Kötelező irodalom:

A. Gergely András (szerk.) 2006-2010 *Város a képben (Városantropológiai mintázatok Terézváros példáján)*. Budapest: MTA Politikai Tudományok Intézete Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont, pp. 7-40. (ISBN 978-963-7372-45-2, ISSN 1416-8391). Internet:

<https://mek.oszk.hu/10300/10306/10306.pdf>

A. Gergely András – Bali János (vál., szerk.) 2007 *Városantropológiai vázlatok és változatok. A városmegismerés kérdőjeleiből*. Budapest: MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont - ELTE BTK Néprajzi Intézet (ISBN 978-963-7372-56-8, ISSN 2061-6910). Internet:

<https://mek.oszk.hu/08200/08262/08262.pdf>

Szűjártó Zsolt (szerk.) 2010 *KÖZ/TÉR. Fogalmak, nézőpontok, megközelítések*. Budapest-Pécs: Gondolat Kiadó - PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék (ISBN 978 963 693 251 0, ISSN 1789-5499).

Internet: <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/szujarto-zsolt-szerk-kozter-fogalmak-nezopontok-megkozelitesek-2010/?pg=0&layout=s>

Ajánlott irodalom:

Berki Márton – Halász Levente (szerk.) 2014 *A társadalom terei, a tér társadalma*. Budapest: Art Webber Studio. Internet:

http://real.mtak.hu/25188/1/a_tarsadalom_terei_a_ter_tarsadalma.pdf

Cheshmehzangi, Ali 2012 Identity and Public Realm. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 50 307 – 317. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812031746>

Csizmady Adrienne 2003 *A lakótelep*. Budapest: Gondolat. Internet:

<https://www.szaktars.hu/gondolat/view/csizmady-adrienne-a-lakotelep-2003/?pg=0&layout=s>

G. Fekete Éva – Nagy Zoltán – Lipták Katalin – Kiss Julianna (szerk.) 2018 *Szociális és szolidáris gazdaság a poszt-szocialista perifériákon*. Miskolc: ME Gazdaságtudományi Kar. Internet: https://nemzetkozi-gazdalkodas.hu/files/13250/OTKA_k%C3%B6nyv.pdf

Gyáni Gábor 1990 *A városi mikroterek társadalomtörténete*. In *Tér és társadalom* 4. évf. (1990) 1. sz., pp. 1-13. Internet:

<http://real.mtak.hu/118313/1/160-Tanulm%C3%A1nysz%C3%B6veg-320-1-10-20110806.pdf>

Jelinek Csaba - Bodnár Judit - Czirfusz Márton - Gyimesi Zoltán (szerk.) 2013 *Kritikai városkutatás*.

Budapest: L'Harmattan. Internet: <https://mek.oszk.hu/15200/15271/15271.pdf>

Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.) 2021 *Nagyvárosok Magyarországon*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó. Internet a linket ld. a keretes rész után. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16508/863_Nagyvarosok_Magyarorszagon.pdf;jsessionid=86451396A78F02D2F5C8D50ECAA752F4?sequence=1